

אלמנה ניזונת פרק אחד עשר כתובות

צמ.

עין משפט נר מצוה

לו א מיי פ"א מהל'
שלושם הלכה ד סמג
עשין פכ טוש"ע ח"מ סי'
קפב סעיף ח:
לו ב מיי שם טוש"ע שם
סעיף ט:
לח ג מיי פ"ז מהלכות
מעילה הלכה ד סמג
עשין רי:

תוספות ר"ד

הא לא תבעי לך דודאי
מוסיף על דבריו הוי.
כי תיבעי לך דא"ל זבין
לי כורא ואול חובין ליה
ליחבא מאי מי אמרינן
א"ל דטבא לך עבדי לך
ודלמא לא מצטרכי לך
וזוי ואי מצטרכי לך זוזי
הדרת חובין. א"ד מצי
א"ל לא ניהא לי דניפוש
שטרי עלי וסוגיין דמוסיף
ע"ד הוי [הוא] דאמר

הא מדיספא בדאזיל כו'. דתרמי דאזיל
נדיסמי. שלא היה לה עוד עליהם
אכל דידה. כגון שטעמה אכל אחד
עליה שהרי יש לה עוד לגבות ולמכור
בקרקעות^(א) וכ"ש שאין כלן שמות
שיעור אונאה: **נתקבלה כסופה**.
ולא אמרינן מכרה בטל: **הסס הוא**
דאיסתלקא לה. צמירה ראשונה
מהאי צינא לגמרי וליכא למיגזר
מידי אכל הכא דצמירה ראשונה
לא איסתלקא לה אימא אס טעמה
צמנה ראשון נמי יהא מכרה בטל:
אטו מנה אחרון. דלא נימי למימר
מכרה קיים קא משמע לן דאפ"ה
דוקא דטעמה צמנה אחרון אכל צמנה
ראשון מכרה קיים: **דאי לא מלטרבי**
לך זוזי. ומתחרט צמירתך לא היית
יכול לחזור אס מכרתה: **דינר של**
זכב. שזה כ"ה דינרין כסף כדאמר'^(ב)
צמנה צ"מ מד: והס ששה סלעים:
והציא לו בשלש סלעים חלוק. דהוי
דומיא דזבין לי כורא זבין ליחבא
שהרי צוהו למכור כל הינר בחלוק:
אמאי מעל. אע"ג דליכא למימר
הכא טעמא דאפשי שטרי מיהו אי
צעלמא מעביר על דבריו הוי על
כרחין לא עשה שליחותו: **שזה שש**.
דהוי ליה עשה שליחותו בחלוק צמ
שש אמר ליה: **אטליא**. שהסלעים
האחרונים מדעתו הוציאם ולא
מדעת בעל הבית: **רע צדמים**.
שקנאו צדמים מועטים והוא צוהו
לקנותו בשש. **וא"ת מאי אכפת ליה:**
דא"ל אי אייתים לי בשש כל שכן.
דמרווחא טפי דהוי שזה תרמי קרי
סלעים גדולים שהלוקח הרבה ציח
מוחלי גביה טפי: **דיקא נמי**. דרע
דקאמר ר' יהודה ר' צדמים קאמר
וצלחתי ליה שזה שש וטעמא
כדאמרן מדקמני מודה צקטניא
דהסס לא מצי למימר כל שכן דאי
מיימית צדינר זה היה שזה יותר
מכפלים דהו מוחלי גבן טפי:
שהקטניא

(א) מעילה כ"א, ס' ג"ז סס,
(ב) [מוספתא דמעילה פ"ב],
(ג) [ב"מ טו, א] (ס' ע"ש)
(ד) [בבבב"א פלגיתו
ליתא הכי אלא כן תבין
צוה"ל מה עשה לקח מכל
שכט' י שקלים הרי טלן שש
מאות שקלים שנאמר ויתן
דוד לארנן כו' עכ"ל הרי
דמפרש ג"כ כמו דמסק'
הש"ס צמירה קטן:
שהציא חות' כמון ואולם
צמנה שבעות מד: ד"ה
התקבלה מכו דבר זה בשם
אגדת שמואל וצמחים קטן:
ד"ה גבה וצמירות. ד"ה
דמודנא תבין כמון בשם
המדרש, (י' ג"ל כלל שני
דינרין של כסף. מהרש"א,
(ח) [וע"ש חות' שבעות
מד: ד"ה התקבלה וכו'
ותוס' כבורות ג' ד"ה
דמודנא וחות' צ"מ מד:
ותוס' וצמחים קטן: ד"ה
גבה].

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה נתן וכו' לפי
שאלה הנותן ואחד הנוטל
נותן קולצון.

מוסף רש"י

והלך והביא לו בשלש
חלוק. בשלשה דינר (י"ג)
סלעי. רש"י, כסף שהוא
חצי דינר זהב, שניהם
מעלו. דבעל הבית נעשה
שליחותו ביותר מכדי
פרוטא והשלח מעט ביותר
משוה פרוטא. חלוק קטן
רע. ולא עמית שליחותי
כלל (שם).

הא מדיספא בדאזיל כו'. דלא אפשר לפרש לאחרון יפה מנה ודינר
צמנה ודינר ומאי צמנה צמנה שלה דהא כמובנת ד' מאות
זוזי ותימא אי צדוילא מאי איריא זילא דללא זילא נמי מכרה בטל
ומנינו למימר דתנא סיפא לגלויי רישא דבלא זילא עוד מנינו למימר
דהוה אמינא טפי הוי מעביר לא
זילא דמכרה שזה מנה ודינר צמנה
ודינר מהיכא דזילא: **נתן** לו דינר
ש"ו זהב. תימא לפי מה דאמרין
צמנה צ"מ מד: דינר של כסף אחד
מעשרים וחמשה דינר של זהב היכי
קאמר הכא והציא לו בשלש חלוק
ובשלש טלית הל"ל בשלש ותצי דינר
חלוק וכן טלית ועוד לא מנינו מנה
הקדמוני מופלג משלנו כל כך להוקיר
את הזהב ולהזיל את הכסף דעכשו
לא מנינו שיהא יקר הזהב על הכסף
יותר ממשקלו אלא שנים עשר שקלים
ועוד קשה ההיא דצבורות פרק י'
צבור (דף ק"ג) ג' דינרין הבן דקאמר
התם דקא יתיב ליה דינר טריינא
שייפא ומהדר ליה שמואל חוזא ופרין אי
הכי עשרים נכי דנקא הוה אלא יתיב
ליה חוזא ושמותא והשתא תימא על
הלשון דקאמר חוזא ושמותא הוה ליה
למימר חומשא מהדר ליה דהכל אחד
אלא הכי פירושו ועיקר דינר של
זהב פי שנים צדינר של כסף לפי שכבד
ובס עז הוא מדינר של כסף כדאמרין
באלו טרפוט (חולין דף נ"ה) וציליה
מסכת חגיגה (דף ק"ו) כעזי דינר
זהב וגם כבד דין הכסף וסוקל דינר
זהב פי שנים צדינר של כסף לפיכך
דינר של זהב נמכר בעשרים וד' של
כסף אכל משקל במשקל אין שזה
משקל של זהב אלא י"ב של כסף
וכן מוכח בהגדה דר' אליעזר בן
הורקנוס (פרק לו) דקאמר כתיב
שקלי זהב שש מאות וכתבי וכסף
שקלים חמשים הא למדת ששקלים
ג' של זהב שוים שש מאות של כסף
אס כן נמצאת למד שמשקל של זהב
י"ב של כסף וזה לפי משקל שלנו
כשהוא מווקא ושחוט ואע"ג דצמחים
פ' בתרא (דף קט"ו) פריך להני קראי
ומשני להו צענין אחר מיהו לפי
פשטות של מקראות משמעוהם לפרש
כמו בהגדה דר' אליעזר ואין מקרא
שהקטניא

יואל מידי פשוטו והשתא אחי שפיר ההיא דצבורות (דף ק"ג) מהדר ליה חוזא של הכרעות שנותן קולצון לכל^(א) דינר של כסף דדינר של זהב נמכר בכ"ד
של כסף ולכל צ' דינרין של כסף דהיינו חצי סלע אדס נותן הכרעה דתנן צפ"ק דמסכת שקלים (דף ק"ג) הנותן סלע ונוטל שקל נותן שני קולצונות
ומפרש בגמרא לפי שאחד הנותן ואחד^(ב) השוקל נותן קולצון אלא כל שקל ושקל נותן קולצון וסלע איכא צ' שקלים דרצבן והתם
בשקל דרצבן איירי וכדתנן צפ"ק דשחיטת חולין (דף ק"ג) ובפ"ק דשקלים (דף ק"ג) ומיימית לה צפ' בתרא דצינא (דף ק"ג) האחין והשותפין
שחייצין בקולצון פטורין ממעשר צמנה ומפרש רש"י האחין שחלקו וחזרו וגשתתפו חייצין בקולצון ככל ישראל שהחזקו ליתן מחצית השקל
צראש חדש אדר לקרצונות צבור והטילו עליהם חכמים על כל אחד ואחד להוסיף קולצון לכל חצי שקל שציצא דהיינו שקל דרצבן דסלע
היינו שקל דאורייתא ומפני שהם חלצי שקלים חמיכות דקות ופעמים שמחליפין אותו צמנים ונותנים הקולצון בהכרע שכן מנהג כשמוכרין
לשולחני שוקלין לו צימור ואמרו חכמים הוימור לקולצון לכל משקל ומשקל וצדין הוא דהני אחין שמציאין שקל שלם ציניהם לא יתנו
כי אס קולצון אחד לפי שאין שם אלא משקל אחד אכל חכמים הטילו עליהם שני קולצונות שלא לפחות מחציריהם ולמעט ההקדש
הא חזין מיהא שלכל חצי שקל דהוא שקל דרצבן כשפורעין לחטווי נותן קולצון להכרע והקולצון הוא חצי מעה כדפי' נמי צמנה'
צפ"ק דשקלים (דף ק"ג) הלכך לכ"ד של כסף ששוקל לקנות דינר של זהב שהוא י"ב שקלים דרצבן נותן י"ב קולצונות שהם שש מעה ושש
מעה כסף דינר ולפיכך לא כלל ההוא חוזא צדיה שמואל ולימא חומשא כל זה דקדק ר"מ: **אלא אי אמרת מעביר ע"ל דבריו**
הוי בעל הבית אמאי מעל. דמה שהביא לו חלוק קטן ורע חסוד כמו לא ניהא ליה דליפשו שטרי עלויה: **א"ל ש"חא אמאי מעל**.
וא"ת מעיקרה נמי אין מעלת השליח אלא בטלית ויש לומר דסלקא דעתין השתא כיון דאיתי ליה שזה שש בשלש אפילו מוסיף על
דבריו לא הוי אלא שליחותא קעציד שכן היה דעתו אס ימלא שם בשלש שקלים לו טלית צמותר אי נמי מעיקרא סלקא דעמיה מעל
אחלוק ומדרצבן מעל השליח אכל עכשו אפילו מדרצבן אמאי ימעול אי נמי השתא לא משמע ליה מעילה אטלית דסלקא דעמיה
הואיל וקנה שזה שש בשלש אותם שלש שנשארו הרי הם כמו חולין ומשני אטלית דמשום הכי לא נפקי לחולין:

ב"ב שבן דהוה שוי תריסר. כן הוא ודאי כפירוש הקונטרס תרמי קרי גדולים יתר מכפלים דהקונה הרבה ציח מוחלי גביה טפי
מהקונה מעט ויש ספרים שכתוב צבן צהדיא דהוה שזה טפי מתרמי קרי ולפיכך לא מעל בעל הבית שהרי העביר על דעתו
דמפסיד בעל הבית צבן שאס היה קונה בשש הוה שזה יותר מכפלים והשתא אחי שפיר דצקטניא מעל שאפילו יקנה הרבה ציח משום
הכי לא מוחלי גביה טפי מאילו זבין צפרוטא אכל אס נפרש דחשיב לה מעביר אע"פ שלא היה שזה אלא תרמי קרי צממוס תימא אס כן
צקטניא אמאי מעל דהא פשיטא צקטניא נמי אס נתנו לו תחלה שזה שש בשלש כמו כן בשלש הנשארים היו נותנים לו שזה שש. מ"ר:
אמר